Konstitutionsutskottets betänkande 1986/87:19

om ändring i 9 kap. 11 § regeringsformen m. m.

KU
1986/87:19

Sammanfattning

I betänkandet föreslår utskottet med anledning av den motion som behandlas i ärendet upphävande och ändring av vissa bestämmelser i regeringsformen och riksdagsordningen om handläggningen av förhandlingsfrågor för arbetstagare hos riksdagen eller dess myndigheter. I sammanhanget görs en lagteknisk justering som gäller försäkran om tystnadsplikt vid utrikesnämndens sammanträden.

Motionen

I motion *1985/86:K231* av Ivar Nordberg (s) och Alf Wennerfors (m) yrkas – under hänvisning till bl. a. det lagstiftningsärende som lett till att riksdagens lönedelegation i och med utgången av år 1985 avskaffats och dess uppgifter därvid övertagits av finansutskottet – *att* riksdagen som vilande antar förslag till ändring i 9 kap. 11 § regeringsformen i enlighet med vad i motionen anförts (yrkande 1) *samt att* riksdagen beslutar upphäva tilläggsbestämmelsen 8.5.1 till riksdagsordningen (yrkande 2).

Bakgrund

Riksdagens lönedelegation inrättades år 1965. Enligt 9 kap. 11 § regeringsformen (RF) i dess lydelse före år 1986 ankom det på lönedelegationen att överlägga i förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor, som skall gälla för statens arbetstagare eller i övrigt tillhör riksdagens prövning. Sådan överläggning skulle ske med det statsråd som regeringen bestämde. Överläggning beträffande arbetstagare hos riksdagen eller dess myndigheter skulle dock i stället ske med den person som riksdagen utsåg. Vidare ålåg det lönedelegationen att på riksdagens vägnar godkänna avtal på dessa områden och även förslag till reglering av avtalsbara frågor som undantagits från avtal. De förhandlingsfrågor rörande arbetstagarna på riksdagsområdet vilka inte ankom på lönedelegationen att behandla skulle handläggas av riksdagens förvaltningskontor.

Riksdagen beslöt våren 1985 om en långtgående delegering till regeringen av rätten att slutligt godkänna avtal etc. gällande statens arbetstagare och andra vilkas anställningsvillkor dittills tillhört riksdagens prövning (prop. 1984/85:100 bil. 2, KU 34). Samtidigt beslöts att riksdagens lönedelegation

skulle avskaffas vid utgången av år 1985 samt att dess uppgifter skulle övertas av finansutskottet. En härav föranledd ändring av 9 kap. 11 § RF antogs slutligt hösten 1985 (prop. 1984/85:83. KU 34 samt KU 1985/86:1). Paragrafen har sedan ändringen den 1 januari 1986 trätt i kraft följande lydelse:

Finansutskottet överlägger i förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor, som skall gälla för statens arbetstagare eller i övrigt tillhör riksdagens prövning, med statsråd som regeringen bestämmer. Beträffande arbetstagare hos riksdagen eller dess myndigheter överlägger utskottet dock i stället med den som riksdagen bestämmer. Utskottet får på riksdagens vägnar godkänna avtal i sådan fråga eller, om frågan har undantagits från avtal, förslag till reglering av den. Vad nu sagts gäller ej om riksdagen för visst fall har beslutat annat.

Riksdagen beslöt i december 1985 (prop. 1984/85:83, KU 1985/86:10) om viss följdlagstiftning omfattande bl. a. ändringar i 2 § lagen (1983:1061) med instruktion för riksdagens förvaltningskontor och tilläggsbestämmelsen 8.5.1 till riksdagsordningen (RO). Beslutet innebar bl. a. att även sådana förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter vilka tidigare handlagts av riksdagens lönedelegation skulle delegeras till riksdagens förvaltningskontor. Utskottet konstaterade i sitt av riksdagen godkända betänkande att instruktionen för förvaltningskontoret efter de föreslagna ändringarna fick anses innefatta ett bemyndigande för förvaltningskontoret att godkänna avtal av nu aktuellt slag. Tilläggsbestämmelsen 8.5.1 till RO fick efter den ovannämnda ändringen, som trädde i kraft den 1 januari 1986, följande lydelse:

I förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter överlägger finansutskottet med talmannen eller med annan ledamot av riksdagens förvaltningsstyrelse som styrelsen förordnar.

Utskottet

Med hänsyn till att det från den 1 januari 1986 är riksdagens förvaltningskontor som handlägger alla förhandlingsfrågor om anställningsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter fyller inte bestämmelsen i andra meningen i 9 kap. 11 § RF om företrädare för riksdagen vid överläggning med finansutskottet i förhandlingsfrågor rörande sådana arbetstagare någon funktion. Det angivna stadgandet bör således i enlighet med motionen utgå. Det synes lämpligt att det av paragrafen framgår att bestämmelserna i den inte avser arbetstagarna på riksdagsområdet utan att för dessa i stället gäller vad som är föreskrivet i vanlig lag (för närvarande lagen /1983:1061/ med instruktion för riksdagens förvaltningskontor). I bil. 1 framlägger utskottet ett lagförslag i ämnet. Av det anförda följer vidare att, såsom motionärerna förordat, tilläggsbestämmelsen 8.5.1 till RO bör utgå. Förslag till sådan författningsändring framläggs i bil. 2.

I sammanhanget får utskottet ta upp en annan fråga. Riksdagen beslöt under hösten 1985 – som en följd av riksdagens beslut att avskaffa riksdagens lönedelegation – att upphäva tilläggsbestämmelsen 8.5.4 till RO om skyldig-

het för ledamot m. fl. att vid första sammanträde med lönedelegationen avge försäkran om att iaktta tystnadsplikt (prop. 1984/85:83, KU 1985/86:10). Därvid togs emellertid inte upp frågan att regeln enligt en hänvisning i tilläggsbestämmelsen 8.8.1 även ägde tillämpning på ledamöter m. fl. i utrikesnämnden. I bil. 2 framlägger utskottet ett lagförslag varigenom saken regleras.

Ändringen i regeringsformen föreslås träda i kraft den 1 januari 1989, dvs. vid årsskiftet efter utgången av det år förslaget kan bli slutligt antaget av riksdagen. Ändringarna i tilläggsbestämmelserna till RO bör träda i kraft den 1 april 1987.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *9 kap. 11 § RF*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:K231 yrkande 1 som vilande antar det av utskottet framlagda förslaget till lag om ändring i regeringsformen (bil. 1 till betänkandet),

2. beträffande *tilläggsbestämmelse 8.5.1 RO och rubriken närmast före tilläggsbestämmelsen*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:K231 yrkande 2 antar det av utskottet framlagda förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen (bil. 2 till betänkandet),

3. beträffande *tilläggsbestämmelserna 8.8.1 och 8.8.2 RO och rubriken närmast före tilläggsbestämmelse 8.8.1*

att riksdagen antar det av utskottet framlagda förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen (bil. 2 till betänkandet).

Stockholm den 3 februari 1987

På konstitutionsutskottets vägnar

Olle Svensson

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Wivi-Anne Cederqvist (s), Kurt Ove Johansson (s), Birgit Friggebo (fp), Bertil Fiskesjö (c), Sture Thun (s), Hans Nyhage (m), Anita Modin (s), Börje Stensson (fp), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Bengt Kindbom (c), Ulla Pettersson (s), Kristina Svensson (s) och Bo Hammar (vpk).

Förslag till
Lag om ändring i regeringsformen

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 11 § regeringsformen[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	9 kap.
	11 §
Finansutskottet överlägger i förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor, som skall gälla för statens arbetstagare eller i övrigt tillhör riksdagens prövning, med statsråd som regeringen bestämmer. Beträffande arbetstagare hos riksdagen eller dess myndigheter *överlägger utskottet dock* i stället *med den* som *riksdagen bestämmer*. Utskottet får på riksdagens vägnar godkänna avtal i sådan fråga eller, om frågan har undantagits från avtal, förslag till reglering av den. *Vad nu sagts* gäller ej om riksdagen för visst fall har beslutat annat.	Finansutskottet överlägger i förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor, som skall gälla för statens arbetstagare eller i övrigt tillhör riksdagens prövning, med statsråd som regeringen bestämmer. Utskottet får på riksdagens vägnar godkänna avtal i sådan fråga eller, om frågan har undantagits från avtal, förslag till reglering av den. Beträffande arbetstagare hos riksdagen eller dess myndigheter *gäller* i stället *för bestämmelserna i första stycket vad* som *föreskrivs i lag*. *Bestämmelserna i första stycket* gäller ej om riksdagen för visst fall har beslutat annat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

[1] Regeringsformen omtryckt 1985:866.

Förslag till
Lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om riksdagsordningen[1]
dels att tilläggsbestämmelse 8.5.1 skall upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före tilläggsbestämmelse 8.5.1 skall utgå,
dels att tilläggsbestämmelse 8.8.1 och rubriken närmast före bestämmelsen skall ha följande lydelse,
dels att det i riksdagsordningen skall införas en ny tilläggsbestämmelse, 8.8.2, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 kap.	
Tilläggsbestämmelse	*Tilläggsbestämmelser*
	8.8.1
Tilläggsbestämmelserna 4.11.4 *och 8.5.4* äger motsvarande tillämpning på utrikesnämnden. Sekreterare hos nämnden förordnas av regeringen.	*Tilläggsbestämmelse* 4.11.4 äger motsvarande tillämpning på utrikesnämnden. Sekreterare hos nämnden förordnas av regeringen.
Suppleant i utrikesnämnden skall alltid underrättas om nämndens sammanträden.	Suppleant i utrikesnämnden skall alltid underrättas om nämndens sammanträden.
	8.8.2
	Ledamot, suppleant eller tjänsteman skall första gången han är närvarande vid sammanträde med utrikesnämnden avge försäkran om att han skall iaktta åliggande om tystnadsplikt.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1987.

[1] Riksdagsordningen omtryckt 1985:1068.